

BOLIGÁN
(Mexique)

DIBUIXA'M L'ECOLOGIA

Cartooning For Peace és una xarxa internacional de més de 200 dibuixants de premsa que lluiten amb humor pel respecte de les cultures i de les llibertats. Per la seva facultat a transcendir les llengües i les cultures, el dibuix de premsa representa un estri formidable, capaç de fer néixer el diàleg intercultural i de nodrir el debat al voltant de nocions fonamentals com ara les de llibertat d'expressió, de pau o bé de tolerància.

www.cartooningforpeace.org

AMB LA COL-LABORACIÓ DE

MINISTÈRE
DE LA CULTURE
*Liberté
Égalité
Fraternité*

MINISTÈRE
DE LA JUSTICE
*Liberté
Égalité
Fraternité*

MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE
ET DE LA JEUNESSE
*Liberté
Égalité
Fraternité*

mgen
GRUPE VYV

L'ECOLOGIA PER FER BONIC?

L'ecologia... Per a poder dibuixar-la, comencem per **definir-la**. Troba arrel en dos mots grecs: **oikos**, que vol dir casa o habitat, i **logos**, la paraula o la lògica. Així doncs, estudia les **relacions** entre els éssers vius i el seu entorn. A la vegada:

- les seves condicions d'existència: viuen en un cau, un niu, un corral o un 3r pis sense ascensor...
- les seves relacions amb els altres éssers vius: comuniquen pacíficament amb la veïna, llogater bacteri, veí llombriç, company de pis oceà...

L'ecologia resulta sobretot útil perquè estem **tots entrelligats**. Estem niats els uns amb els altres com en una partida de micado: si un bastonet es mou, tot el conjunt es desplaça. Si un bastonet floreix, es dilata, desapareix, mossega o crema al seu veí, bombeja l'aire... tot un equilibri es torna fràgil.

Vet aquí perquè l'ecologia ha esdevingut un combat polític: per que l'espècie humana prengui en consideració l'equilibri global, i tingui en compte les altres espècies en la seva organització.

I també, per preservar l'equilibri de cadascú i del conjunt de la partida, més ens val conèixer-nos, i conèixer el nostre entorn. És l'objectiu d'aquesta exposició: obrir de bat a bat els ulls sobre la partida que estem jugant. Però no es tracta d'un joc!

BADO (Canada)

MOLINA
(Nicaragua)

RED! (France)

JA NO EN QUEDA!
S'ha acabat!
Buit!
Ni mica!
Res de res, nibe, nada!

UN PLANETA !

AMB O SENSE GLAÇONS ?

TJEERD
ROYAARDS
(Pays-Bas)

RIBER (Suède)

ELENA
(Colombie)

La **temperatura** mitjana de la Terra ha augmentat de 1º C des de 1850, principi de l'era industrial. L'origen? L'activitat humana – els seus còctels fòssils, les seves platges de sorra fina de desforestació, la seva rica cultura en gasos d'efecte hivernacle. Al ritme de les emissions actuals, collirem +1,5º C del 2030 al 2050, i + 3 a 5º C d'aquí al final del segle.

I no ens imaginem en absolut TOT el que inclou **cada petit grau suplementari!**

O més aviat si, de fet, perquè els efectes ja són visibles.

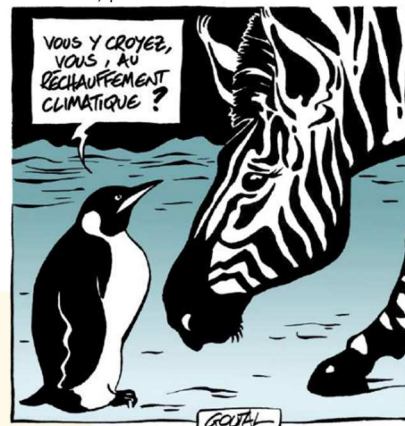
I empitjoraran:

- augment dels esdeveniments climàtics **extremes**
- pèrdua de **biodiversitat** (o sigui, caiguda dels rendiments agrícoles)
- pujada del nivell de les **aigües** (o sigui, inundació de ciutats senceres) i acidificació dels oceans (o sigui, amenaça per a les espècies)
- urgències **humanitàries**: fam, manca d'aigua, migracions massives
- **desgel** del permagel, qui conté 160 milars de tones de gasos d'efecte hivernacle. Esgarrifa!

I doncs? Doncs, per arribar a la **neutralitat carboni** d'aquí a 2050 com ho demana la GIEC*, cal:

- prendre en consideració altres **indicadors** a part del PIB
- substituir les **energies** fòssils per energies renovables
- protegir els **bosc**s i reforestar
- canviar la nostra **manera de viure**, consumir menys i millor, utilitzar les nostres cametes en lloc del petroli, etc.

Fòssil no és, però no hi ha més remei.

GOUTAL
(France)

"Vostè s'ho creu això de l'escalfament climàtic?"

* Font: estudi del GIEC (Grup intergovernamental d'experts sobre l'evolució del clima)

CATASTROFES NO TAN NATURALS

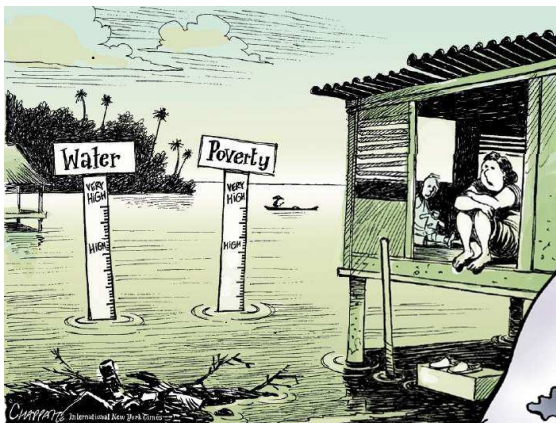
De “katastrophé” (“reversió” en grec), la natura n’ha viscut sempre. Tempestes, inundacions, tsunamis, colades de fang, erupcions volcàniques, allaus... no sorgeixen del barret de l’era industrial. Certament.

Però per la nostra manera de viure, **agreguem** o reduïm les conseqüències.

Per exemple, les emissions de gas d’efecte hivernacle escalfen la temperatura dels oceans – fet que afavoreix els ciclons- i la de l’aire – fet que allarga la durada de les sequeres i dels incendis. Les desforestacions deixen els sòls nus com un cuc (però sense cucs: tenen massa calor), els quals esdevenen un terreny de joc idoni per a inundacions i esllavissades. O és més, artificant els manglars per obtenir llenya o per a la construcció, fem saltar alhora bastions contra les tempestes i els tsunamis.

I aquests fenòmens **s’alimenten mutualment** – recordeu, la partida de micado! – Les xifres ho confirmen a més: triplicació del nombre de catàstrofes aquests últims 30 anys*, 150% de pèrdues econòmiques derivades en 20 anys **, milions de refugiats climàtics...

Instal·lar les ciutats lluny de les costes, construir dics, rescloses, tallafocs, frenar l’artificialització dels sòls... ens tornaria menys vulnerables.

CHAPPATTE (Suisse)

Font:

*Oxfam

**Estudi 2018 de l’Organització de les Nacions Unides per a la reducció de riscos de catàstrofe (UNISDR)

GLEZ (Burkina Faso)

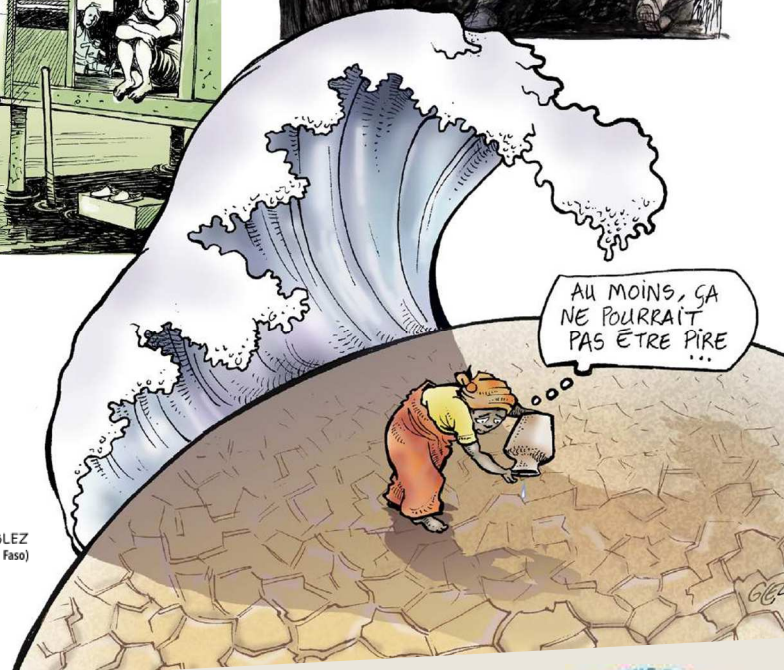

VADOT (Belgique)

El Carib després de Harvey, Irma, José, Maria...

Ens podeu avisar una vegada que la Winnie, el Xavier, la Yamina i el Zak hagin passat ?

BOLIGÁN (Mexique)

“Com a mínim, no podrà ser pitjor....”

MIGRACIONES CLIMÁTICAS

LA BOMBA D'ACCIÓ RETARDADA

BÉNÉDICTE
(Suisse)

MEDITERRANI
(Cementiri marí)

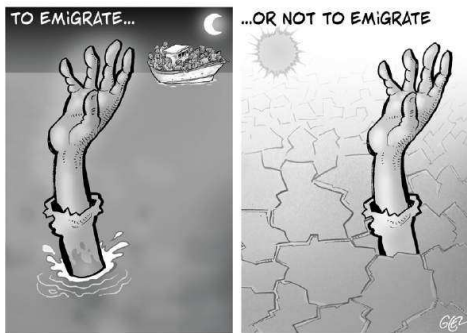
VADOT (Belgique)

Emigrants?
Refugiats climàtics.

La perturbació climàtica té (també) una cara humana. O més ben dit milions de cares, provinents sobretot de l'Àfrica subsahariana i d'Amèrica llatina. Si no fem res, seran 140 milions el 2050 fugint de la disminució del rendiment agrícola, la pujada del nivell del mar, les onades de calor, només per aquestes regions. I entre 250 milions i 1 miliard en el món*. En 8 casos de cada 10, aquests emigrants es queden al seu país (per què creuar el globus si res us espera a la llunyania...)**. Però refer la seva vida no és mai fàcil, sobretot quan ho ha perdut tot.

Emigrar...
... O no emigrar

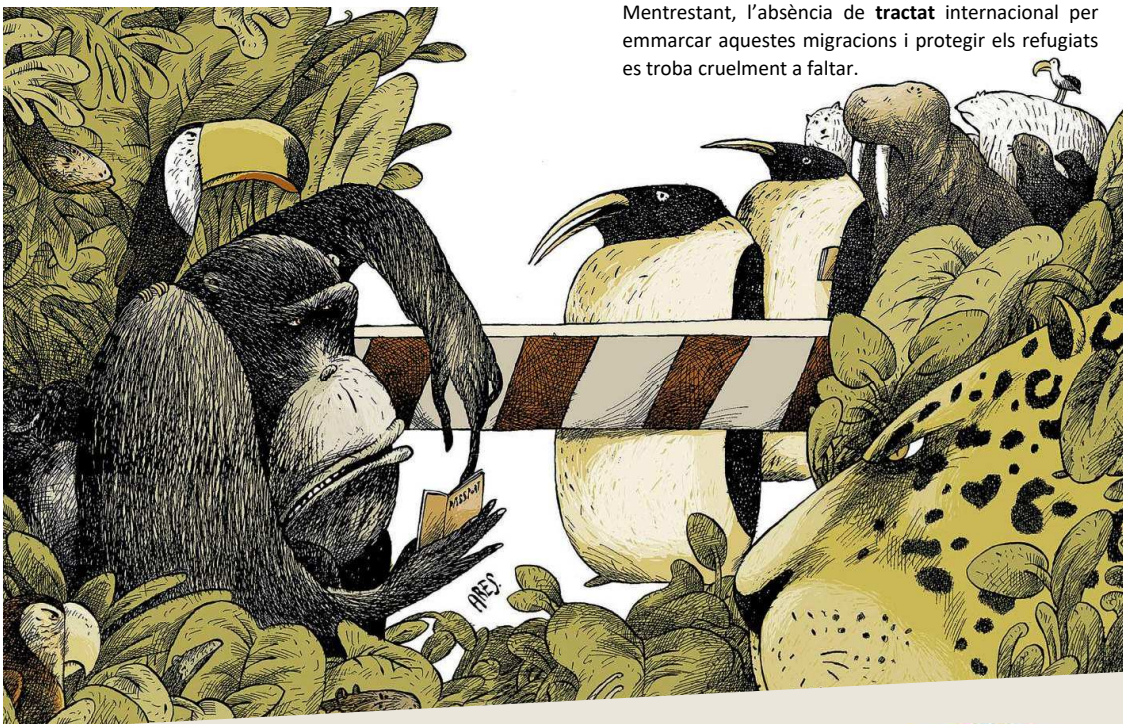

GLEZ (Burkina Faso)

I el Banc Mundial ho assegura: si **reduïm** fortament **les nostres emissions**, i si aquests països es doten de **plans de desenvolupament sòlids** – com ara desenvolupar una economia diversificada i resilient de cara al clima (capaç d'absorbir els seus xocs), o bé afavorir migracions estacionals de mà d'obra durant els períodes de sequera-, el nombre d'aquests refugiats es podria reduir de fins a 80% (o sigui 100 milions de persones).

Font:
*OIM (Organització internacional per a les migracions, afiliat a l'ONU.
**Banc Mundial, estudi Groundwell (2018).

Mentrestant, l'absència de **tractat** internacional per emmarcar aquestes migracions i protegir els refugiats es troba cruelment a faltar.

BIODIVERSITAT PAGUEU EN ESPÈCIES?

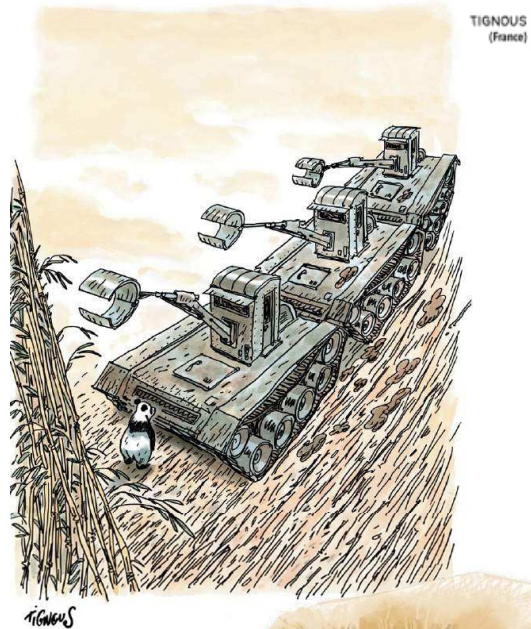
Escolteu **la música dels éssers vius**. Aquestes notes tocadetes per una **multitud** d'espècies, de medis naturals, d'individus tots diferents us fan vibrar? Ara, amputem-la d'una vuitena part de les seves espècies. Seria una mica com una orquestra sense violí ni metalls ni trompeta, sense parlar de les fustes, que hem dissimulat prou bé.

Això és el que observen els experts en biodiversitat. **L'home ha fet malbé** 75% de l'entorn terrestre i 40% de l'entorn marí (sòls fèrtils, boscos primaris, zones humides, manglars...). Amb 1 milió d'espècies animals i vegetals – és a dir 1 de cada 8 – amenaçats de desaparèixer ben aviat, s'obra la sisena extinció massiva.

Com? Substituint boscos i prats per a ciutats, carreteres o cultius, pol·luint l'aire, les aigües i els sòls, sobreexplotant els recursos marins, caçant furtivament. Sense parlar de l'escalfament climàtic que fragilitza encara més els medis, i de retruc, les espècies.

I diguem-ho clarament: l'home no pot viure sense els **serveis** prestats per ells, sense els insectes que pol·linitzen 70% dels nostres cultius, els organismes que fertilitzen els nostres sòls, aquells que oxigenen els oceans, les molècules que ens serveixen de medicament, els medis que ens abasteixen en matèries primeres...

Llavors, reprenem la partició?

TIGNOUS
(France)

TIGNOUS

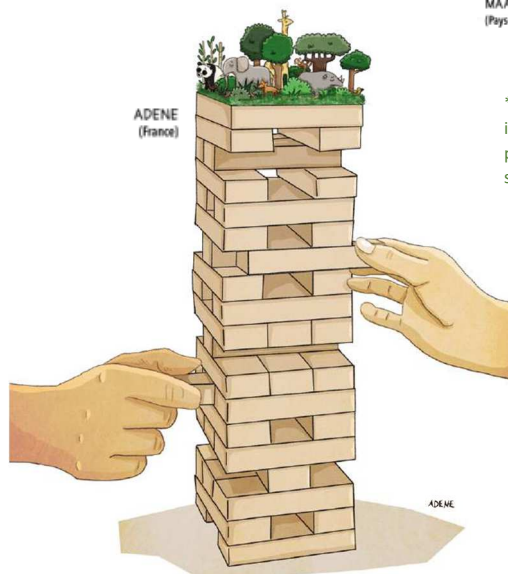

Maarten Wolterink

MAARTEN WOLTERINK
(Pays-Bas) - « Humanité »

BOLIGÁN
(Mexique)

ADENE
(France)

ADENE

*Font: Estudi IPBES (Plataforma intergovernamental científica i política sobre la biodiversitat i els serveis ecosistèmics) 2019.

POL·LUCIÓ

A TOTS ELS PISOS

Ha arribat l'hora de reduir la nostra empremta carboni

"I és aquest d'aquí que emet més carboni."

Des del soterrani fins a la teulada, des dels abismes fins a l'atmosfera, des dels camps fins al plat, des dels nostres interiors fins als núvols, la **pol·lució ens acorrala**. Gràcies a qui? A la mare Natura? Ella, no produeix cap residu. No, **gràcies als humans**, molt creatius: productes químics i antibiòtics que s'infiltra dins les aigües, pol·lució lumínica de les ciutats, gasos d'efecte hivernacle a la indústria, els transports, l'agricultura, la calefacció, les noves tecnologies, els residus, la pol·lució acústica dels transports...

Resultat: 1 de cada 6 morts en el món es deu a la pol·lució, sobretot de l'**aire**, que provoca malalties cardíaques i càncers de pulmó. Just darrere: l'**aigua**, bruta de nitrats, metalls pesants i microplàstics.

Contra l'escalfament global, tinc l'aire condicionat.

*Font: Banc Mundial

ARES (Cuba)

80% de les aigües usades en el món són directament llençades a la natura, la qual cosa obre la porta (o l'aixeta...) a malalties i infeccions causant milions de morts. I si creieu que us en lliureu comprant una ampolla d'aigua de plàstic, reflexioneu-hi bé: es troben microplàstics a 93% de les aigües.

És doncs urgent revisar les nostres maneres de produir i de consumir. De deixar el petroli i el carbó sota terra. D'aïllar els nostres edificis. De deixar de pixar dins l'aigua potable. De fer durar la nostra roba. D'evitar els embolcalls. De comprar local. De fer amb la Natura en comptes de contra ella.

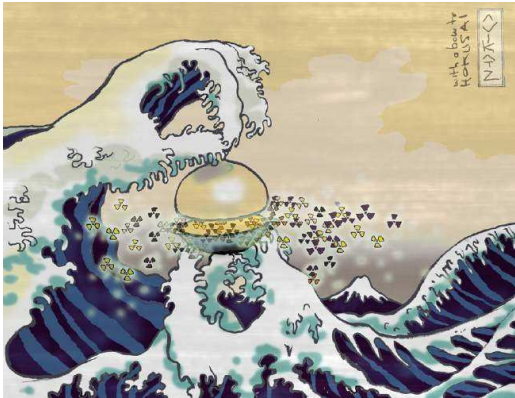
RESIDUS : PAREM EL CARRO

KOUNTOURIS (Grècia)

El nostre model de societat actual és lineal: **produïm, consumim, llencem**. I com que produïm i consumim molt... llencem en la mateixa mesura. És a dir consumim matèria primera, aigua, emetem CO₂, per... produir residus (alguns dels quals són tòxics pel medi, és a dir per nosaltres).

AVI KATZ (Israel)

Quant? **2 milers de tones** per any de residus orgànics, plàstics, cartró, vidre, electrònica... Els països de l'OCDE hi participen 10 cops més que les nacions més pobres. Amb la urbanització, el creixement demogràfic i l'augment del nivell de vida, la xifra podria ascendir fins a 3,5 milers d'aquí a 2050.* I aquesta vegada, els països emergents hi contribuiran amplament. Però els hi manquen cruelment infraestructures per a col·lectar i tractar: en un 93% dels casos, la incineració o la descàrrega a cel obert se n'encarreguen, exhalant sospirs i efluvis de metà.

CÔTÉ (Canada)

D'entre els residus més problemàtics: el **plàstic** (12% del total, però amb una durada de vida de 100 a 1000 anys, i una degradació en micropartícules contaminant els organismes marins) i els residus **radioactius** (durada de vida d'un bicentenari potència 1000 com a mínim). Perquè, oh sorpresa, ni l'un ni l'altre es composten. De fet, **el millor residu és el que no es produeix**.

ADENE (France)

*Font: Banc mundial

AMB SALUT O SENSE ?

Ecologia: més val no tenir fills ni menjar carn

"Però llavors, com ens avorrim!"

ÉCOLOGIE : MEUX VAUT NE PAS AVOIR D'ENFANTS NI MANGER DE VIANDE

SOULCIÉ (France)

A la cultura occidental, l'home creu que, per sobreviure, ha de dominar les espècies vegetals i animals. Però, ofegar la vida del sòl o del mar els hi impedeix alimentar-se. Embrutar l'aire li impedeix d'oxigenar-nos. Eliminar les abelles suprimeix dos terços de la nostra alimentació...

L'OMS (Organització Mundial de la Salut) avisa: el desajust climàtic constitueix l'amenaça més gran per a la salut del segle XXI, ja sigui degut a les **canícules** o bé degut a la **inseguretad alimentària**. La qual cosa s'afegeix a les **patologies** com ara el càncer, la diabetis, les malalties neurodegeneratives provinents de la degradació de l'entorn (pesticides a l'aigua i a l'alimentació, metalls pesants, pol·lució atmosfèrica...). El nostre vincle directe amb els ecosistemes és també vàlid pel que fa **als virus i als bacteris**.

Els animals al capdavant ens en transmeten regularment, com el 2020 amb l'epidèmia de Covid-19. A més, suprimint el seu habitat a causa de la desforestació, o aglutinant-los en granges intensives, l'únic que fem és apropar-nos d'ells, i doncs dels bacteris i els virus que porten.

Una altra font: el permagel, el probable desgel del qual alliberarà virus empresonats des de fa milers d'anys però vius. Amb la mundialització, no hi ha fronteres per a les malalties.

Resumint, curar el planeta, és curar-nos a nosaltres mateixos.

"Les seves fruites són ecològiques?"
"I tant!"

CÔTÉ (Canada)

Món agrícola
La gran depressió
"Que plantes un arbre?"
« És per penjar-m'hi! »

MIX & REMIX (Suisse)

RODRÍGUEZ (Mexique)

EN GEOPOLÍTICA LA COSA TAMBÉ S'ESCALFA

No es pot cultivar el seu jardí amb amor i natura, si els veïns bloquegen l'accés a l'aigua, destrueixen els insectes pol·linitzadors, cremen substàncies tòxiques i deixen escapar-se material radioactiu, no anirem gaire lluny. El mateix passa a escala mundial: l'ecologia avança quan **tothom** actua. Vet aquí la importància de la geopolítica.

I això, encara més, perquè el model capitalista actual consumeix en excés el **primer capital: la natura**. En resulta una rarefacció dels recursos que esdevenen llavors gèrmens de tensions importants. Nombrosos experts prediuen, per exemple, una guerra per l'aigua (a la meitat de la humanitat podria mancar-li d'aquí a 2040) i una guerra pels metalls rars, pilars de les societats numèriques àvides de telèfons intel·ligents i ordinadors.

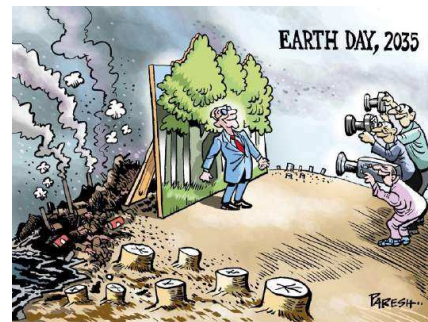
Les **negociacions** internacionals sobre el medi ambient resulten doncs crucials a escala global i alhora a escala local. Tornen entre altres moments a cada COP* que l'ONU emmarca cada any des de 1995. Entre elles, l'Acord de París va marcar un gir perquè compromet tots els països a mantenir l'escalfament climàtic sota la barra dels 2º C d'aquí a 2100. En rerefons, relacions de poder sovint inequívocament sobre les modalitats i el finançament de la transició. El clima no es mesura només en graus, sinó també en (miliars de) dòlars.

MIX & REMIX
(Suisse)

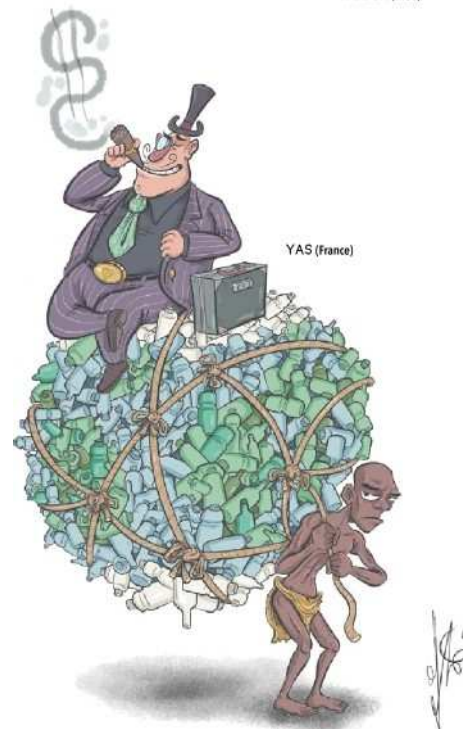
"Ets tu que pol·lueix!"

"No, ets tu!"

PARESH (Inde)

El Dia del Planeta, 2083

*COP: conferència de les parts

COP 23
Com salvar el planeta?
"Aixequem els braços, correu fent tómbos tot cridant que ens morirem!"

SOULCIÉ
(France)

MOTOR... ACCIÓ !

CRISTINA
(Portugal)

cristina

RATIONALISATION DE L'EAU.

POV (Madagascar)

Racionalització
de l'aigua.

No caiguem a la trampa “una gota d'aigua no canviarà el món”. Sí! Una gota d'aigua serveix: a fer desbordar el got, a refrescar una parpella, a volar d'un esperit a l'altre a través dels núvols. Certament, la part individual no pot amb tot (els ciutadans poden actuar sobre un quart* només de la petjada carboni total). Les empreses i l'Estat han de transformar en profunditat el sistema del qual depenem. Però aquest quart, ningú altre podrà aconseguir-lo! I no cal esperar a ser perfecte per començar a fer coses bé.

Perfecte! I si **comencem** per agafar la bicicleta i no l'escúter? Reduïm el consum de la nostra energia? De carn? D'aigua? Calen 7 500 litres d'aigua per fabricar uns texans**... i si me'n compro uns de segona mà? Calen 1,7 kg d'energia fòssil, 1m2 d'azot, 72 g de productes químics i 32 L d'aigua per produir un microxip de 2 g... em compro

un telèfon intel·ligent reconcondicionat? Un tomàquet d'hivernacle emet 7 cops més gasos d'efecte hivernacle que un tomàquet de temporada... espero que arribi la temporada? Etc.

Cada gest compta. Canviem de llapis, dibuixem l'ecologia. Entrem alegrement en moviment. Unim-nos als moviments dels joves i dels no tan joves del món sencer que ho han entès: “No hi ha planeta B”.

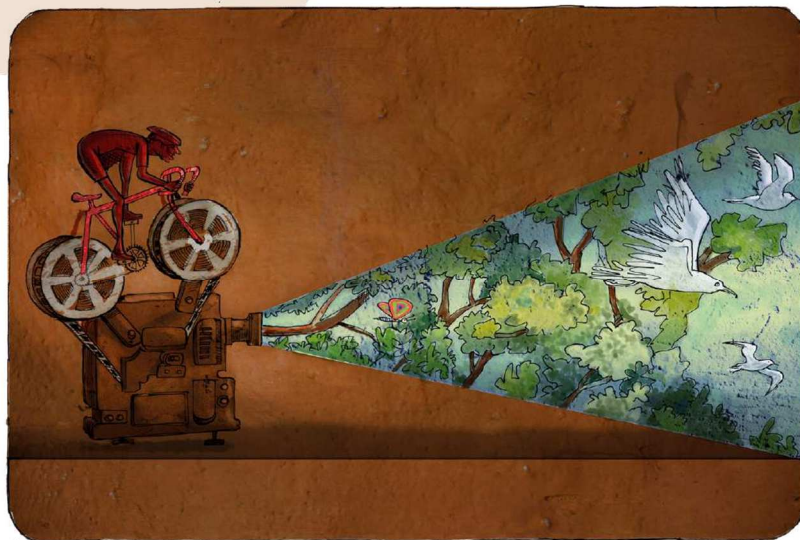
“No vau voler escoltar-me...
...doncs au!”

POV (Madagascar)

MIX & REMIX

MIX & REMIX
(Suisse)

BONIL (Equateur)

BONIL

*Estudi carboni 4 “Fer la seva part” (juny del 2019)